

ALFÖLD

KÁROLYI LAJOS

**Az életünk rövid, de a művészet
Örökebb, mint a földek és egek,
Mi elmegyünk, de a jövő ködébe
Lelkünk világa fényeket vetett.
A mi országunk nem való közéték,
Ti balga dúsak, kontár emberek,
És mégis mi vagyunk az igaz élet,
Az ősi és új s bár a szép ma vétek,
Bennünk van csak bocsánat
bűnötökre:
Mi múltó üdvöt váltottunk örökre!**
(Károlyi Lajoshoz, 1926)

A század elején egy fiatal magyar művész gyalogszerrel indul el Jasznaja Poljanába, hogy vigasztalást és bátorítást merítsen Tolsztojtól, akinek evangéliumi tanításait olvasta és akinek életét is meg akarta ismerni. A fiatal magyar művész a személyes találkozás alkalmával csalódott Mesterében, de nem ábrándult ki az igazság kereséséből, amely egyetlen és állandó szenvedélye maradt mindhalálig.

Károlyi Lajos volt ez az ifjú, a szegedi festő, aki 1927 tavaszán halt meg: és akinek művészete megérdemli, hogy a hálás utókor fölfedezze és méltányolja. Különös magyar sors és különös művészsors az, amely neki osztályrésze volt. Nagybányán együtt indult a legnagyobbakkal és leghíresebbekkel, akik mindig becsülték őt, aki mindig magányos távolságban maradt mindenkitől. Külföldi vándorlások után élete legjavát Szegeden töltötte, ahol a külvárosban élt, a szegények között, egyedül, mint valami tiszaparti Rembrandt. Magas alakja, hosszú szakálla, sovány aszkétaarca, szelíd tekintete és jóságos szava kedves ismerőse lett az egyszerű embereknek, a munkásoknak, akik között otthon érezte magát. Kis kamrájában vagy kertjében dolgozott vázlatain és képein, végtelen áhitattal és odaadással. Mert szerinte dolgozni kell a művésznek és munka az alkotás és a munka megbecsülése az, amiért küzdeni kell, hogy új világ támadjon a régi helyén.

Károlyi Lajos nem tartozott soha semmiféle művészi irányzathoz vagy iskolához. Ő kezdettől fogva arra törekedett, hogy a természet örök törvényeit megértse és ezeket fejezze ki alkotásain. Míg a nagy világban egymást váltották föl a legkülönbözőbb festői divatok, a naturalizmus, az impresszionizmus, a postimpresszionizmus, a kubizmus és a többi, Károlyi Lajos nyugodtan és zavartalanul kereste az igazságot és nem törődött semmi mással. Sokszor mondogatta, hogy a régi művészet a szépet akarta, az új művészetnek az igazat kell hirdetnie. A karakter kifejezése a fő és mivel a mi korunk a munkám alapszik, elsősorban a dolgozó ember karaktere foglalkoztatta. Mégis, volt valami nietzschei „korszerűtlen“ benne, többször hangoztatta, hogy az egyéniség túlságos kultusza a művészet megrontója, mert az örök törvények az elsők és nem az egyéniség. Velazquez azért volt legkedvesebb festője, mert ez a nagy spanyol művész a legtisztább egyszerűséggel és hűséggel ábrázolta a dolgok és emberek karakterét és senkinek sem hízelt és soha sem hazudott.

Károlyi Lajos valóságosan tudományos kísérleteket és tanulmányokat végzett az irányban, hogyan kell a fényerősséget lefokozni a vásznon, hogy az a napfény illúzióját adja. Ahogy Goethe, a tudós költő megalkotta a maga Farbenlehrejét, úgy Károlyi, a tudós festő megteremtette a maga fényelméletét.

Károlyi Lajos képei imádságok, amelyekben egy tiszta és igaz lélek öröme és hálája nyilatkozik meg, alázatosan és áldozatosan. Az újszegedi és rókauccai őszi alkonyatok és tavaszi reggelek, a téli Tiszapart, a firenzei és velencei ver sacrum, a külvárosi kis házak és emberek, a maga arcása számtalan hangulatban és változatban, mind egy nagy harmónikus egységbe olvadnak, mind egy szellem világát tárják föl: Károlyi Lajos lelke lebeg e vizek és földek, ez arcok és virágok fölött. A virágokat különösen nagyon szerette ez a viráglelkű ember, őszi rózsái csupa búcsúzó élet és beszédes szomorúság, a csendéletnek ő valósággal vallásosan mély értelmet és jelentőséget adott, vagy, mint ahogy egyik tisztelője szokta mondani: ő mindig *szent képeket* festett.

Filozófus volt Károlyi Lajos, valami volt lényében, arra több a művésznél és ami sokszor akadály volt az alkotásban. Rendkívüli érdeklődés élt benne a szellem és tudás mindenféle megnyilatkozásai iránt. A buddhizmus egész irodalmát alaposan tanulmányozta, a kereszténység állandóan foglalkoztatta, a biblia mindennapi olvasmánya volt. Asszisi és Szalézi Szent Ferenc, Szent Terézia, de a Szent Atyák műveit is behatóan ismerte. Költői érzéke páratlanul finom és ítélet találó volt. Baudelaire lelkiségére ő hívta föl először figyelmemet és Ady istenkereső és tisztaságvágyó érzéseit rendkívüli megértéssel magyarázta még akkor, amikor

a farizeusok erkölcstelenségét szimatoltak Adyban.

Ez a vegetárius és antialkoholista szegedi apostol a goethei *nil humani* elvének alapján állott, mert elsősorban mégis csak művész volt, még pedig bölcselkedő művész. Valódi orvosa volt a beteg lelkeknek, aki igen sokszor hozott első segínyt e sorok írójának is, élete nagy válságaiban. Akik Károlyi Lajost személyben ismerték és megismerték, azok az emberi nagyság és szépség egyik ritka példáját őrizik emlékezetében.

És ez a nagyság és szépség csöndesen, minden feltűnés nélkül, de bensőségesen és maradandóan ragyog és mosolyog alkotásain, mint szelíd és boldog visszfénye egy napnak, amely leáldozott.

(Szeged)

Juhász Gyula

JUHÁSZ GYULA**

Juhász Gyula nem szorul kommentárrá. Minden glosszátornál ékeesebben szól önmagában is az ő művésze: az önmagát analizáló poeta doctus jobban megmagyarázza, kitergeti magát a verseiben, mint bármely kritikus próza tehetné. De azt már másnak kell megállapítania róla, hogy ma, 1926-ban, aktuális-e a magyar költők között, elérkezett-e az ő ideje, amikor a szűkebb Magyarország érdeklődése feléje fordul.

Minden nagyobb költő életében van egy pillanat, amit Lessing műszava nyomán *termékeny pillanatnak* lehetne nevezni: az a pillanat, mely magában foglalja az előzményeket és következményeket, – amikor az író igazi jelentősége kiteljesedik, amikor „költő és nemzet“ egymásra talál. A magyar irodalmi fejlődésben a negyvenes évek számára alig jelentős Tompa Mihály föllépte. Az előtérben Petőfi áll, mint valami új, szokatlan, merész, hangos, rikító jelenség; benne fejlődik tovább irodalmunk témaköre és stílusa, ő a nemzet vezére és diadalmas hőse. Arany a *Toldival* ekkor még második helyre kerül és Tompa csak a jó harmadik helyet kapja népmondáinak, virágregéinek szerepében. De aztán, 49 után, az elnyomatás éveiben Tompa veszi át a primhegedűt a nemzeti élet koncertjében és egy kevés ideig az ő solo-jót halljuk: nem olyan viharos melódiákat játszik, mint Petőfi, de a nemzet közfigyelme feléje fordul, az ő allegóriáiban él és lüktet tovább a magyar gondolat, az ő tompított, szordinós hangszere jelenti a magyar költészet hangját.

Juhász Gyulának volt már félig-meddig ilyen termékeny pillanata, de ezt majd csak az irodalomtörténet fogja méltányolni. A háború vége felé, amikor Ady Endre már kiejtette kezéből az előrehaladás vezető fáklyáját és Babits Mihálynak békét követelő *Fortissimo*-ja is elhangzott, néhány versével Juhász Gyula hívta magára a figyelmet. Új hangot pendített meg: a *hazafias allegória* hangját, azt a műfajt, amit a mi generációnk csak a történelemből ismert. Akkor, amikor a cenzúra még nem engedhette kifejezésre juttatni azt a véleményt, hogy a magyarság elvérzik egy imperialista nagyhatalom, a diadalmas némettség érdekeiért harcolva: Juhász Gyula képes beszédbe rejtette ezt az érzését és a római korba transponálta magát, – a tiszamenti szittyák, őslakók világába, akiket meghódít a gögös nyugati imperátor és akik csak arra jók, hogy élelmet és harcosokat szállítsanak a Caesar seregébe. Juhász Gyula az első és egyetlen magyar költő, aki evokálni tudta a magyar föld római hagyományait, aki lírai élménnyé fogadta magába a magyarországi római provinciák életét és bevitte a római korba is, – a honfoglalás előtti duna–tiszai tájba – a magyarság kettős arcát, az idegen-nyugati kultúra és a keleti őslakosság tragikus ellentétét, a szittyá-pogányság és a nyugati civilizáció örök harcát, Kelet és Nyugat érzelmi összecsapásait visszavetítve a hanyatló provinciák idejébe. Új „érzelmi provinciákat“ hódított meg Juhász Gyula ezekkel az allegóriáival a magyarság számára.

De ez a termékeny pillanat csak rövid ideig tartott: a forradalmi eseményeik elsodorták és új problémák, hangosabb versek kerültek a nemzet érdeklődése elé.

Most, mintha ismét aktuális lenne Juhász Gyula, mintha ismét ő kerülne erősebb megvilágításba ... Ady Endre forradalma, stílusújítása lezajlott, az irodalom csatakiáltását csönd váltotta föl. A forradalmak esztétikai chaoszán, világnézeti és formai kísérletezésein, szintén túl vagyunk már. Szabó Dezső tüzet-rikoltó romantikája is elviharzott és az irodalom légsúlymérője tartós, csöndes, derülő-boruló, véstelen időt jelez, legföljebb egy-egy mágneses zivatarral, amit azonban csak a finomabb lelki műszerek fognak föl. Elkövetkezett ismét a tiszta művészet kora, – nem a tétlen és öncélú, dekadens l'art pour l'art kora, hanem egy lehiggadt művészet áhítása, a stílusforradalom élményeinek és formagazdagodásának békés, munkás földolgozása, kiteljesedése. Nem keresés többé, hanem harmónia a chaosz után, egy új klasszicizmus, a szónak fejlődéstörténeti értelmében. Ennek az eljövendő klasszicizmusnak, tökéletes, harmónikus művészetnek hőse Juhász Gyula, akinek költészetében; – a mai pillanatban – nemzeti élet és művészi törekvés szerencsésen egymásra találhatnak.

Juhász Gyula ma az egyetlen lírikus, – a „beérkezett“ modernnek között és a megmaradt országban – akitől

* Részlet a szegedi Juhász-matinén (1926. ápr. 19.) tartott előadásból.

még fejlődést, elmélyülést várhatunk, akinek sorsához a magyar lira kátyúba jutott szekere hozzá van fogva. Juhász Gyula, mint művész, kizárólagosan és csak lírikus és épen ebben van az ő ereje. Egyetlen életforma számára és el nem apadó forrás a lírai megnyilatkozás. Ebben Adyval rokon és Adynak egyetlen halkszavú utóda. Ebben a liraiságban gazdagabb, mint a túlságosan okos és kulturált Babits Mihály, akinek sokféle hangszere van, – novellát, regényt, drámai játékot komponál – nagy virtuóz, de egyik hangszeren sem játszik olyan naív érzelmességgel, mint Juhász Gyula; Kosztolányi is könnyen elhűtlenedik a lírától: egyforma bravúrral ír verset, novellát, regényt.

Juhász Gyula aktualitásának, „nemzeti költővé“ emelkedésének kulcsa abban is van, hogy neki költői élménye, gyöttrő problémája, borongó ihletője a magyarság: a magyar múlt kudarcai és tragédiái, a jelennek sejtelmes csöndje, amelyben a legemberibben megszólaló hang az övé, a jövőnek kétségei és reményei. Neki *fűj* a magyarsága – és ebben egyenes utóda Ady Endrének és így lesz olyan értelemben vett pesszimista-nemzeti költő, mint Kölcsey, Vörösmarty, Tompa, Lévy.

Klasszikussá teszi Juhász Gyula művészetét elsősorban a forma, a verseinek belső szerkezete és külső harmóniája. Legotthonosabban a szonettnek – egy disciplinált műformának – börtönében érzi magát, a nyugodt, antik-szabályosságú formák zárt gyűrűjében: ötvözött, ékes kizengő forma neki a művészet. Van benne egy jongleur-művész, aki csak játszik egy bűvös hangszereken, aki csak gyönyörködik a hangok csilingelésében, a szavak kaleidoszkópjában. Tud ő is rokokójátékot űzni a verssel: de az ihlete mégis mélyebbről jön és az ihlet is klasszikus nála. Szentimentális költő: a kultúra terméke, nem a romantikus, eruptív ösztöniségé, mint Ady. Állandó ihlete nem a cselekvés, hanem a cselekvéstelenség; nem a romantikus elindulás a kék virág, a kék madár után, hanem a klasszikus lemondás, az egyhelyben-maradás. Talán Kölcseyvel rokon: örökös, erőtlén vágyódás vonzza a végtelen, az örök szépségek, a földöntúli ideálok felé, örökké a „ködlő távolokba“ néz. Ha összeszámolná valaki, hogy ez a szó: *örök* – hányszor fordul elő a verseiben: bizonyára ki lehetne mutatni, hogy ez a leggyakrabban használt szava. Nála minden örök: örök hajó, örök némaság, örök a zene, amely kíséri a levelek hullását, örök a versek végtelen sora is, még a változás is örök, minden változik, mint a görög filozófus mondja és az állandóság magában az örökös változásban van. „Minden egy marad a változásban“. Az örök és a végtelenség állandóan vissza-visszatérő látomása Juhász Gyulának: végtelen sírok a könyvek, végtelen napok az élete, az ember „por és végtelen fia“. Talán a meg nem fogható, el nem érhető végtelenség az egyetlen fix pont, amibe bele tud kapaszkodni ...

Annyi tény, hogy Juhász Gyula nem az élet gazdagságát, eseményességét, a beteljesülés élményét éli a művészetében: mint az ópiumszívó, egyhelyben ül és vágyainak, emlékeinek, fantáziájának képeiben gyönyörködik. Meglepő ez a költészet: mily gazdagon merít önmagából élményeket. A legtöbb író – Petőfi, Ady, Szabó Dezső, vagy Chateaubriand, Lamartine, Tharaud – nyugtalanul bolyong, vándorol, valami ösztöntől űzve, mintegy elébe megy az élményeknek, folyton új tájakat, új embereket keres – Erdélyt, a Felvidéket, Páris, Itáliát, a Rivierát, az amerikai őserdőket, a Libanon cédrusait bejárja – mintha csak utazással tudná gazdagítani a lelkét: a Juhász Gyula változó életstációját nem lehet élménykeresésnek nevezni, ezek sorsadta, időtlen és tértelen helyek, Juhász Gyula folyton *egyhelyben* marad. És mégis: mintha az egész világ beletükröződnék a lelkébe, a verseiben egy egész kultúrvilág verődik vissza. Nem járja körül a földet: a Föld fordul meg az ő pontja körül, mint valami örökké mozgó és mégis állandó, végtelen kaleidoszkóp. Miltoni vaksága szingazdag világokat, kozmikus távlatokat látat vele.

Juhász Gyulának van *egyéni hangja* a magyar költők szimfóniájában: az elégia hangja. Ennek az ovidiusi műfajnak új tartalmat és formát szerzett. Az élet száműzöttje, aki nemes és tiszta hangokon panaszkodik. „A nagy keleti pusztaságnak mélázó lelke lelkemben ég“. Ez a mélázó busongás, lázongó szomorúság és megbékélés: az ő igazi hangja, amit maga is juhászkolompnak nevez. A „búsuló juhász“ – Izsó Miklós szobra – rokon a *búsuló Juhász* lelki portréjával. Búsuló és a magyar puszták sarjadéka mindkettő.

Véletlen, hogy Juhász Gyulának a keresztnéve pogány szimbólum: gyula, varázsló, táltos, pap, költő. De nem véletlen, hogy Juhász Gyula szegedi születésű és Szegeden maradt végérvényesen. A Tisza és Maros szöge az ő igazi hazája: a hunok síksága, a pogány magyarok tanyája. Írók földrajzi lokalizálásával kísérletezik újabban az irodalomtudomány: Juhász Gyula tájkép-háttérre nem a mindig nyugati és modern Dunántúl, nem a lázadó-romantikus, történelmi Erdély, hanem az örökös egyformaság, a síkság, amely olyan, mint egy nagy temető, ahol emlékekbe sem kapaszkodhatik a képzelet. A múlt itt maga a *föld*, amelybe egymásután temetkeznek a századok, a hún lovas és Ajtony óta, ahol romok helyett a befogadó föld rejti az ősi kincseket és lent a folyó mélyében vannak a láthatatlan királysírok. Az ősi rög itt igazán rög, itt nem kövek között élnek emberek: ennek a vidéknek tetszhalotti csöndjét, ködös tájait festi Juhász Gyula, erről az álmodó síkságról vágyakozik az Életbe, amit költői motívumnak nem ismer, itt ő „a magányos puszták fiának“ stilizálhatja magát.

Beöthy Zsoltnak szabad volt a magyar irodalomtörténet elejére odarajzolni a szemlélődő volgamenti lovasnak képét, akiben ő a magyar faj első szimbólumát látta. Riedl Frigyes a magyar költészet kezdeteire a Gellért-legenda paraszt szolgáltóját állítja, akinek munkadala az első magyar népdal. A költészet tetőpontján – ismét Riedl képét idézve – ott áll egy parasztfiú: Petőfi Sándor. Ezek az alakok szimbólikus jelentőségű megtestesítői volnának a magyarságnak. Talán odatehetjük melléjük, mint a mai napok és a szűkebb magyarság

kifejezőjét: a „búsuló“ Juhász Gyula alakját.

(Szeged)

Zolnai Béla

EGYETEMKÖZI ÖSSZEJÖVETEL

A magyar egyetemek és főiskolák tanárai máj. 25–28. napjain baráti összejövetelet tartottak Szegeden. Az együttlét alkalmával több tudományos előadás is elhangzott. Magyary Zoltán *Tudományos életünk virágzásának feltételeiről* adott elő, Dékány István *A kapitalizmus „csődje”*-ről értekezett, Huszti József pedig az *Olasz–magyar kulturakapcsolatok és az olasz egyetemi reform problémáit* fejtegette.

*

A kongresszus megnyitó összejövetelelén Tóth Károly, a szegedi egyetem Rektora, a következő beszédet mondotta:

Az egyetemek mindenkor és mindenütt a nemzeti génusz legfőbb letéteményesei. Ezért az egyetemek együttműködése mindig fontos volt egy nemzet életében, de különösen fontos *most* nekünk, amikor a nemzet létét megmenteni, a magyar jövőt biztosítani csak úgy lehetséges, ha minden meglevő erő összefog és egybeforr a végső nagy cél megvalósítása érdekében, ha az *in integrum restitutio* gondolatában egyesülnek mindazok, akik a mai helyzetben megnyugodni nem tudnak. Ezt az egybeforrást, minden erőnek és értéknek a nagy cél szolgálatába állítását, csak a magas kultúra ellenállhatatlan hatalmával lehet biztosítani. Csak ha kialakul egy kollektív egyetemi lélek, ez tudja azt a lökést megadni, azt az erőt kifejtteni, amely szükséges ahhoz, hogy a háború és forradalmak által szétválasztott lelkek ismét eggyé váljanak.

De nem kisebb jelentőséggel bír az a körülmény, hogy éppen *itt*, Szegeden, a Magyar-Alföld metropolisában sikerült a magyarországi egyetemek tanárainak ezt az összejövetelet biztosítani, olyan helyen, amely a *magyar földművelő népnek*, a lakosság számát tekintve is, a legnagyobb otthona, annak a földművelő népnek, amely a magyar társadalomnak egyik legértékesebb eleme és amely merem állítani – minden más társadalom földműves népénél nagyobb értékeket rejtveget lelkében: az okos, a haladó konzervatizmus érzetét, a munka szeretetét, a munka birását, más társadalmi osztályokkal szemben a megbecsülés és türelem érzetét, okos és tiszta logikát, az erős vallásos hitet, a tisztességtudást. A nemzet föltámadásának és fönmaradásának másik előfeltétele ugyanis az, amire Tisza István, az újabb idők legnagyobb magyar államférfija, annyiszor rámutatott: hogy a magyar földművelő nép lelkében, bensejében meglevő nagy értékek fokozott mértékben fölszínre hozassanak, a kultúra erejével fölvérezve fokozottan a közélet szolgálatába állíttassanak, amit ugyancsak a magas kultúra ereje által lehet elérni és megvalósítani. Csak így lehet biztosítani azt, hogy a régi magyar középosztály, amely sajnos, az idők folyamán nemcsak számban, de ellenálló erőben is megfogyatkozott, új és méltó elemekkel frissíttessék föl.

Ha a meglevő társadalmi erők egy nagy egységben egybeforrnak és ha ez a megteremtett egység a magyar földműves nép köréből kiemelkedő, a magas kultúra erejével kiemelt új értékekkel megnemesítve lesz, csak akkor fog bekövetkezni az, hogy a nagy cél szolgálatában egy nagy egybeforrott, speciálisan magyar nemzeti sajátosságokkal átitatott, az erkölcs és vallás erejével alátámasztott, kulturált olyan erőösszeség áll a nemzet rendelkezésére, amely minden akadályt letipró hatalmával a végső célt nézve, biztosan halad előre a gondolat megvalósítására, amely mindannyiunk lelkét betölti.

ALFÖLDKUTATÁS

Duna–Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara

A Duna–Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara, amely az Alföld 7 és egynegyed millió holdjából 3 millió holdat ölel fel, adottságából kifolyólag érzi azt a kötelességet, amely e téren reá várakozik.

Az Alföldnek – mint önálló gazdasági egységnek – problémája azóta szerepel a közvéleményben, mióta azt a Duna–Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara felvetette. A Kamara addig, amíg nem volt Mezőgazdasági Talajtani Intézete, a Szegeden levő Alföldi Mezőgazdasági Intézetet jelentős anyagi összeggel támogatta szikes kísérletek beállításában. A vadvizek levezetése érdekében arra törekszik a Kamara, hogy megfelelő érdekeltség jöjjön össze, amellyel e kérdés megoldható. Az Alföld homokos területeinek megjavítása érdekében április hó 24.-én

rendezett Kecskeméten országos nagygyűlést a kamara, az ország legkiválóbb szakembereinek nyílt alkalma megvitatni a homoki gazdálkodás problémáit. Az alföldi növénytermelés fellendítése érdekében évenként kb. ezer műtrágyázási és vetőmag-kísérletet állít be a kamara, részint azért, hogy kipróbálja, melyek azok a gabonafajták és egyéb növények, amelyek itt a legnagyobb haszonnal termelhetők, másrészt azért, hogy a műtrágyaféléket és a nemesített vetőmagvakat népszerűsítse. Az alföldi gyümölcsstermelés fejlesztése érdekében 50 kat. holdon mintagyümölcsöst és gyümölcsstermelési kísérleti telepet létesített, amelyen gyümölcsösök ápolására szakemberek kapnak kiképzést, 1927 tavaszán 80 gyümölcsfavédelmi kísérletet állított be a Kamara. Indítványára került bele az alföldi erdősítésről szóló törvény végrehajtási utasításába, hogy az alföldön fásítani gyümölcsfákkal is lehet. A növénytermelési és gyümölcstani munkát a kamara növénytermelési és gyümölcstani szakosztálya támogatja. A homoki növénytermelés érdekében Kecskemét város Bugac pusztáján 30 holdas. növénytermelési kísérleti telepet létesített a Kamara, ezenkívül Alpáron az O. F. B. révén szerzett 50 hold földet, amelyen homoki mintagazdaságot kíván létesíteni.

Az állattenyésztés terén az alföldi baromfi nemesítését, annak vérfrissítését fajbaromfiak kiosztásával segíti elő a kamara. Az alföldi lakosság kulturális emelése érdekében előadásokat, tanfolyamokat, gazdanapokat rendez és 5 téli gazdasági iskolát tart fenn. A gazdasági élet minden ágára kiterjedő értékes statisztikai adatot gyűjtött össze az alföldi birtokelosztásról, munkásviszonyokról, gazdatársadalmi alakulásokról, a magyar marháról, a juhásatról, a népmívelési munkákról, a gyümölcsstermelési viszonyokról stb.

A kamara, illetve annak igazgatója, dr. Gesztelyi Nagy László indított meg nagyarányú munkát a tanyavilág érdekében is. 1924-ben jelent meg *Az Alföld gazdasági jövője* című munkája, majd 1925-ben *Az Alföld* című munkáig, melyet a Kamara több ezer példányban küldött szét az illetékesekhez. Megalkotta a kamara tanyai szakosztályát. Az igazgató 1925-ben a Magyar Közgazdasági Társaság-ban tartott előadást *Az Alföld gazdasági jelentősége* címen, 1926-ban pedig a *Magyar Tanyarendszer kialakulása* címmel. Ez utóbbi is megjelent füzet alakban mint a kamara kiadványa. Ugyancsak a Kamara igazgatójától jelent meg a *Magyar Tanya* című munka, mely szintén az alföldi probléma legfontosabb kérdésével foglalkozik. A Kamara kezdte meg a tanyalátogatásokat is, amelynek ma már nagy jelentősége és eredménye van az alföldi nép életében. Most van sajtó alatt a kamara kiadásában Westsik Vilmosnak – az alföldi futóhomok legkiválóbb ismerőjének – e kérdéssről szóló nagy munkája. Ugyancsak a Duna–Tiszaközi Kamara vetette fel azt a gondolatot is, hogy *Alföldért Dolgozó Szövetség* név alatt össze kellene hozni mindazokat az intézményeket és szerveket, amelyek az Alföld érdekében működnek. A Kamara indította meg azt a mozgalmat is, hogy az alföldi városok az alföldi és tanyai tájakról fényképfelvételeket készíttessenek. Az alföldi tájak megörökítése azt a célt is szolgálná, hogy a külföld előtt ne csak városainkat, hanem a magyar életnek igazi otthonát, fészket, az Alföldet, a fát, a tanyát, a pusztát, a legelő ménéseket, a Tiszaparti füzeseket, szőlőket, a népviseleteket és mezőgazdasági munkákat is megismertessük. Már kínálkozott is alkalom ezekkel propagandát csinálni, egy angol tudósnak a magyar Alföldről irandó művéhez szép és jelentős fényképsorozatot küldött a Kamara.

A szegedi egyetem archaeologiai intézete

Az egyetem *archaeologiai intézete* működését csak 1924. szeptemberében kezdte meg. A *Pósta* Béla halálával megüresedett tanszékre Dr. B u d a y Árpád neveztetett ki, aki a gazdag kolozsvári múzeumból csak az intézet 25 éves tradícióját hozta magával. Ennek a tradíciónak a szellemében kezdte meg az intézet, változott viszonyok közt, működését. Az intézet vezetője előtt csak egy olyan gyűjtemény berendezése lebeg, amely a tanításhoz szükséges anyagot jól megfigyelt, rendszeres ásatásból akarja megszerezni; az ásatásokat egyúttal a hallgatóság gyakorlati kiképzésére is fel akarja használni. Nem törekszik olyan múzeum létesítésére, amely a nagyközönség igényeit van hivatva kielégíteni.

Ennek a kettős célnak érdekében folytatta az intézet addigi ásatásait s azoknak eredményét a kolozsvári mintára megindított bőséges német vagy francia nyelvű kivonatokkal ellátott *Dolgozatok – Arbeiten – Travaux* című folyóiratában publikálta. Az ásatások és a folyóirat költségeit minden állami támogatás nélkül teremtette elő, de az intézetnek juttatja azokat a folyóiratokat, amelyeket a külföldről cserébe kap. Ezidőszerint mintegy hatvan folyóirat jár az intézetnek.

Ásatásokat végzett az intézet a csanádmezei Bökényben és Magyarcsanádon, az aradmezei Nagykamaráson és Bánkuton, továbbá a torontálmezei Ószentivánon. Az ásatások eredményét a folyóirat eddig megjelent két évfolyamában tette közvé. Az elmúlt nyáron végzett ásatások egyrészéről a folyóiratnak már nyomdában lévő harmadik évfolyama fog beszámolni.

SZÉPHALOM

Folyóiratunk életének újabb mozzanatairól őszi számunkban számolunk be.